

[Prima Pagină](#) > ... > [Introducerea Unei Acțiuni În Justiție](#) > [Unde Și Cum](#) > [Ce Lege Se Aplică](#) > [Belgium](#)

Ce lege se aplică

Conținut furnizat de

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Belgia

1 Izvoarele normelor în vigoare

1.1 Normele de drept intern

Izvoarele cu caracter obligatoriu ale dreptului intern belgian sunt legislația, principiile generale de drept și dreptul cutumiar. Legislația este în mod necesar pusă în aplicare de o autoritate publică; principiile generale ale dreptului sunt obligatorii din punct de vedere juridic, deoarece societatea este convinsă de valoarea lor juridică; dreptul cutumiar constă în uzanțe nescrise și practicile general acceptate.

În Belgia, instanțele nu sunt obligate să respecte precedentul: jurisprudența, ca și avizele academice, are autoritate, dar nu are caracter obligatoriu. Hotărârile judecătorești sunt valabile numai între părțile cauzei respective și nu sunt obligatorii pentru alți judecători care se pronunță în cauze similare. Cu excepția Curții Constituționale (*Cour constitutionnelle/Grondwettelijk Hof*), nicio instanță nu poate solicita altor instanțe să respecte un precedent pe care aceasta îl stabilește. Inclusiv o decizie a Curții de Casație (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*), care poate să anuleze o hotărâre judecătorească pronunțată de o instanță inferioară și să o trimită spre reexaminare, nu oferă instrucțiuni care să oblige instanța care examinează cauza din nou. Numai în cazul în care Curtea de Casație pronunță o decizie pentru a doua oară în aceeași cauză, conținutul deciziei respective devine obligatoriu pentru instanța chemată să pronunțe o hotărâre definitivă.

1.2 Convențiile internaționale multilaterale

Serviciul Public Federal pentru Afaceri Externe are o bază de date care oferă o privire de ansamblu asupra convențiilor bilaterale și multilaterale semnate începând cu 1987:

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

Textul mai multor convenții în vigoare în Belgia este publicat în Monitorul Oficial belgian (*Moniteur belge/Belgisch Staatsblad*), disponibil în format electronic din 1997:

<https://justice.belgium.be>

În plus, textul mai multor convenții, chiar dacă acestea au fost încheiate înainte de 1987, poate fi consultat pe același site web, la rubrica „*Législation consolidée/Geconsolideerde Wetgeving*” (care conținea 2 800 de articole la 1 august 2004).

Belgia este, în principiu, un stat suveran care deține autoritatea supremă asupra persoanelor aflate sub jurisdicția instanțelor sale de judecată. Cu toate acestea, având în vedere globalizarea tot mai accentuată a

societății, Belgia are din ce în ce mai multe obligații în temeiul normelor adoptate de organizații și instituții supranaționale și internaționale. În special, Uniunea Europeană (UE), Organizația Națiunilor Unite (ONU), Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) și Consiliul Europei și-au pus amprenta asupra legislației belgiene prin tratatele și regulamentele adoptate (care pot fi, sau nu, aplicabile direct) și prin impunerea unor directive și a unor procese de armonizare juridică pentru a obliga statele membre ale acestor organizații să-și alinieze sistemele juridice interne.

Convențiile privind drepturile omului direct aplicabile în Belgia sunt Convenția europeană a drepturilor omului și Carta socială europeană, ambele adoptate de Consiliul Europei. Textele corespunzătoare la nivelul Organizației Națiunilor Unite sunt Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și, respectiv, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

În calitate de organizație supranațională, Uniunea Europeană (UE) are o influență semnificativă asupra statelor sale membre, inclusiv Belgia. Principalele instrumente juridice ale UE sunt regulamentele, care se aplică direct, și directivele, care trebuie transpuse de către statele membre.

Numeroase instituții și organizații sunt active în dezvoltarea diverselor domenii de drept, cum ar fi dreptul internațional privat, dreptul penal internațional și dreptul economic și comercial internațional. Printre acestea se numără: Organizația Națiunilor Unite, Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional, Conferința de la Haga de Drept Internațional Privat, Institutul Internațional pentru Unificarea Dreptului Privat, Consiliul Europei, Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană, Comisia Internațională de Stare Civilă, Organizația Maritimă Internațională (OMI), IATA (Asociația Internațională de Transport Aerian), Uniunea Benelux etc.

1.3 Principalele convenții bilaterale

Atât autoritățile federale, cât și autoritățile din statele componente ale Belgiei pot încheia convenții bilaterale cu alte țări sau regiuni ale lumii, atât timp cât obiectul acestora se încadrează în domeniul de aplicare a propriilor lor competențe. Majoritatea acestor convenții sunt încheiate cu țările învecinate sau cu țări cu care Belgia are relații comerciale apropiate sau importante.

2 Punerea în aplicare a normelor privind conflictul de legi

Legea din 16 iulie 2004 de stabilire a Codului de drept internațional privat (*Code de droit international privé*, denumit în continuare „Codul”) a fost publicată în Monitorul Oficial la 27 iulie 2004 (<https://justice.belgium.be>). Aceasta poate fi consultată urmând acest link: ‘[législation consolidée](#)’.

Această fișă informativă prezintă situația existentă în temeiul Codului. Dispozițiile Codului referitoare atât la competența internațională, cât și la efectele hotărârilor instanțelor străine și ale înscriselor autentice se aplică acțiunilor introduse după intrarea în vigoare a legii, precum și hotărârilor judecătorești și înscriselor autentice emise după intrarea în vigoare a legii. Cauzele anterioare care nu intră sub incidența măsurilor tranzitorii prevăzute în Cod sunt reglementate de o gamă largă de acte legislative și de o jurisprudență și o doctrină substanțiale. Următoarele site-uri web pot fi utile:

- <http://www.law.kuleuven.be/ipr>

- <https://www.ipr.be/fr>

- <https://www.dipr.be/fr>

Codul se aplică numai în măsura în care cauza nu este reglementată de convenții internaționale, de legislația Uniunii Europene sau de o legislație specifică.

2.1 Obligația judecătorului de a aplica din proprie inițiativă normele privind conflictul de legi

Judecătorii belgieni nu aplică doar legislația belgiană. Deseori, aceștia trebuie să pronunțe hotărâri pe baza unei legi străine.

Dreptul internațional privat belgian precizează că legea străină se aplică pe baza interpretării acceptate în țara

străină; în cazul în care instanța nu poate stabili ea însăși conținutul legii străine, aceasta poate solicita cooperarea părților. În cazul în care este în mod clar imposibil pentru instanță să stabilească conținutul legii străine într-un termen rezonabil, aceasta trebuie să aplice legislația belgiană (articolul 15 din Cod).

2.2 Retrimiteria

De la adoptarea Codului, trimiterea nu mai este general acceptată (articolul 16 din Cod). Cu toate acestea, Codul conține o excepție pentru legea aplicabilă persoanelor juridice (articolul 110 din Cod) și o posibilă trimitere la legea belgiană privind capacitatea persoanelor fizice (a se vedea mai jos).

2.3 Schimbarea punctului de legătură

Un factor de legătură poate varia în timp (de exemplu, cetățenia) sau în spațiu (de exemplu, reședința obișnuită).

Codul de drept internațional privat urmărește să specifice norma aplicabilă în situațiile cele mai frecvente în care se înregistrează o schimbare a factorului de legătură.

În ceea ce privește efectele căsătoriei, de exemplu, primul factor de legătură în temeiul codului este reședința obișnuită a soților în momentul în care sunt invocate efectele (articolul 48 din Cod).

În cazul filiației, codul specifică faptul că legea aplicabilă este legea cetățeniei deținute la momentul nașterii copilului de persoana a cărei paternitate sau maternitate este pusă în discuție (articolul 62 din Cod).

Drepturile reale imobiliare sunt reglementate de legea statului unde sunt situate bunurile imobile în momentul în care este invocat dreptul respectiv. Cu toate acestea, Codul specifică faptul că dobândirea sau pierderea unor astfel de drepturi este reglementată de legea statului unde sunt situate bunurile la momentul producerii actelor sau faptelor invocate drept temei pentru dobândirea sau pierderea dreptului în cauză (articolul 87 din Cod).

2.4 Excepții de la aplicarea generală a normelor privind conflictul de legi

Normele comune privind conflictul de legi nu se aplică într-o serie de cazuri definite în Cod.

1. În mod excepțional, legea desemnată de Cod nu este aplicabilă atunci când este evident că, având în vedere toate circumstanțele, situația prezintă doar o legătură foarte slabă cu Belgia și este foarte strâns legată de un alt stat. În acest caz, se aplică legea statului respectiv (articolul 19 din Cod).

2. Normele de aplicare imediată sau cele de drept public din legislația belgiană care reglementează o situație internațională, indiferent de legea desemnată de normele privind conflictul de legi, rămân aplicabile (articolul 20 din Cod).

3. Există o excepție în ceea ce privește ordinea publică internațională care permite să nu aplice anumite aspecte ale unei legi străine în cazul în care efectul acestora ar fi inadmisibil în sistemul juridic belgian (articolul 21).

2.5 Proba legii străine

Instanța belgiană poate cere părților să stabilească conținutul și domeniul de aplicare a legii străine. De asemenea, instanța poate aplica Convenția europeană în domeniul informației asupra dreptului străin, semnată la Londra la 7 iunie 1968. În cazul în care se solicită dovezi autentice, partea va fi invitată să prezinte o declarație, cunoscută sub numele de *certificat de coutume*, în care autoritatea străină corespunzătoare oferă dovezi autentice cu privire la normele care sunt sau au fost aplicabile în țara sa.

3 Normele privind conflictul de legi

În cazul în care instanța belgiană este competentă în temeiul normelor deja menționate, aceasta trebuie în continuare să analizeze ce lege ar trebui să aplice în litigiul în cauză. Aceasta decide asupra acestui aspect în conformitate cu dreptul internațional privat belgian. În funcție de obiectul litigiului, există mai mulți factori care pot lega cauza de un anumit sistem juridic. Codul de drept internațional privat este structurat pe tematici și indică factorul de legătură relevant în funcție de domeniu. Unele dintre aceste domenii sunt discutate mai jos.

3.1 Obligații contractuale și acte juridice

Acest domeniu este reglementat de Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale, cunoscut sub denumirea de „Regulamentul Roma I”. Codul de drept internațional privat extinde aplicarea Convenției anterioare de la Roma din 1980 la aspectele contractuale pe care aceasta le-a exclus din domeniul său de aplicare. Codul ar trebui să fie adaptat, în cel mai scurt timp, pentru a ține seama de situația rezultată în urma înlocuirii convenției anterioare de la Roma cu Regulamentul Roma I.

Cu toate acestea, anumite aspecte excluse din domeniul de aplicare a regulamentului sunt reglementate de norme specifice, fie:

- în temeiul convențiilor internaționale (în special Convenția de la Geneva din 7 iunie 1930 pentru soluționarea anumitor conflicte de legi în ceea ce privește cambialele și biletele la ordin, precum și Convenția de la Geneva din 19 martie 1931 pentru soluționarea anumitor conflicte de legi în ceea ce privește cecurile), fie

- în temeiul unor dispoziții specifice prevăzute în Cod (în special articolul 124 privind trusturile și articolul 111 privind acordurile de parteneriat).

În fine, ar trebui menționat faptul că, în temeiul articolului 25 din regulamentul, anumite convenții internaționale se aplică în continuare, și anume:

- Convenția de la Budapesta din 21 iunie 2001 privind contractele pentru transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare,

- Convenția internațională de la Londra din 28 aprilie 1989 privind asistența,

- Convențiile internaționale pentru unificarea anumitor reguli în materie de abordaj și de asistență și de salvare maritimă, semnate la Bruxelles la 23 septembrie 1910, și protocolul de semnare, anexat la acestea.

3.2 Obligații extracontractuale

Acest domeniu este reglementat de Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale, cunoscut sub denumirea de „Regulamentul Roma II”. Codul de drept internațional privat extinde aplicarea regulamentului la aspecte excluse din domeniul său de aplicare.

Totuși, anumite aspecte care nu sunt acoperite de regulamentul sunt reglementate de norme specifice. Prin urmare, obligația care derivă dintr-un act de calomnie sau dintr-o încălcare a dreptului la viață privată sau a drepturilor referitoare la personalitate este reglementată de legea statului în care fapta sau prejudiciul a avut loc sau a existat amenințarea că va avea loc, la alegerea reclamantului, cu excepția cazului în care persoana responsabilă stabilește că nu ar fi putut prevedea că prejudiciul va avea loc în statul respectiv (a se vedea articolul 99 din Cod).

Ar trebui menționat faptul că, în temeiul articolului 28 din Regulamentul, anumite convenții internaționale se aplică în continuare, și anume:

- Convenția de la Haga din 4 mai 1971 privind legea aplicabilă accidentelor de circulație,

- Convenția internațională privind unificarea anumitor reguli referitoare la competența civilă în materie de abordaj, Convenția internațională privind unificarea anumitor reguli referitoare la competența penală în materie de abordaj sau alte evenimente de navigație și Convenția internațională pentru unificarea anumitor reguli asupra sechestrului asigurător de nave maritime, toate semnate la Bruxelles la 10 mai 1952,

- Convenția internațională privind asistența, Londra, 28 mai 1989,

- Convenția privind eliberarea brevetelor europene, München, 5 octombrie 1973,

- Convenția internațională din 29 mai 1933 pentru unificarea anumitor reguli privitoare la sechestrul asigurător al aeronavelor;

- Convențiile internaționale pentru unificarea anumitor reguli în materie de abordaj și de asistență și de salvare maritimă, semnate la Bruxelles la 23 septembrie 1910, și protocolul de semnare, anexat la acestea.

3.3 Statutul persoanei, aspectele legate de starea civilă (nume, domiciliu, capacitate)

Cu excepția cazului în care Codul de drept internațional privat prevede altfel, legea aplicabilă în litigiile privind statutul personal și capacitatea este legea statului al cărui cetățean este persoana respectivă. Aceeași regulă reglementează schimbările de gen (articolul 35c din Cod).

În ceea ce privește capacitatea persoanelor fizice, Codul conține o dispoziție privind trimiterea parțială: chestiunea va fi reglementată de legislația belgiană dacă legea străină cere aplicarea dreptului belgian (articolul 34 din Cod).

În conformitate cu principiul general, legea aplicabilă în ceea ce privește stabilirea numelui de familie și a prenumelui este legea statului al cărui cetățean este persoana respectivă [articolul 37 alineatul (1) din Cod] sau, în cazul în care are mai multe cetățenii, legea unuia dintre statele al căror cetățean este persoana respectivă [articolul 37 alineatul (2) din Cod]

3.4 Stabilirea filiației, inclusiv adopția

3.4.1 Stabilirea filiației

Ca regulă generală pentru stabilirea legii aplicabile, articolul 62 alineatul (1) primul paragraf din Codul de drept internațional privat prevede că stabilirea și contestarea paternității sau a maternității unei persoane este reglementată de legea statului al cărui cetățean este persoana în cauză la momentul nașterii copilului sau, în cazul în care stabilirea paternității sau a maternității rezultă dintr-un act voluntar, la momentul actului respectiv.

În cazul în care legea desemnată nu prevede consimțământul copilului în cazul stabilirii voluntare a paternității sau a maternității, cerința și condițiile acestui consimțământ și formele de exprimare a acestuia sunt determinate de legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită la momentul consimțământului [articolul 62 alineatul (1) al doilea paragraf din Cod].

3.4.2 Adopția

Condițiile pentru stabilirea unei adopții sunt reglementate de legea din țara persoanei care adoptă sau de legea națională comună a persoanelor care adoptă. În cazul în care persoanele care adoptă au aceeași cetățenie, condițiile sunt reglementate de legea locului unde acestea au reședința obișnuită sau, în lipsa acesteia, de legea belgiană (articolul 67 din Cod).

Legea aplicabilă diferitelor acorduri necesare este cea a statului unde persoana adoptată își are reședința obișnuită. Cu toate acestea, în cazul în care legea respectivă nu solicită consimțământul persoanei adoptate sau nu prevede adopția, consimțământul persoanei adoptate va fi reglementat de legea belgiană (articolele 67 și 68 din Cod).

3.5 Căsătoria, cuplurile necăsătorite/care locuiesc împreună, parteneriatele, divorțul, separarea judiciară, obligațiile de întreținere

3.5.1 Căsătoria

În ceea ce privește legea aplicabilă căsătoriei, Codul face o distincție între:

1. promisiunea de căsătorie: este aplicabilă legea statului pe teritoriul căruia își vor avea reședința obișnuită viitorii soți sau, în lipsa acesteia, legea statului al cărui resortisanți sunt cei doi viitori soți sau, în lipsa acesteia, legislația belgiană (articolul 45 din Cod);

2. încheierea căsătoriei: se aplică legea națională a fiecăruia dintre soți, cu posibila excepție a căsătoriei între persoane de același sex în sensul că dispoziția din cadrul unei legi străine care interzice o astfel de căsătorie va fi exclusă în cazul în care oricare dintre soți este cetățean al unui stat a cărui lege permite o astfel de căsătorie sau își are reședința obișnuită într-un astfel de stat (articolul 46 din Cod);

3. formalități: se aplică legea statului în care se încheie căsătoria (articolul 47 din Cod);

4. efectele căsătoriei: este aplicabilă legea statului pe teritoriul căruia soții își au reședința obișnuită sau, în lipsa acesteia, legea statului a cărui cetățenie este deținută de ambii soți sau, în lipsa acesteia, legea belgiană (articolul 48 din Cod).

3.5.2 Cuplurile necăsătorite/care locuiesc împreună și parteneriatele-

În ceea ce privește parteneriatele sau orice formă de conviețuire care face obiectul înregistrării, legea belgiană face distincție între relațiile dintre coabitanti care creează o legătură echivalentă căsătoriei și relațiile care nu creează o legătură echivalentă căsătoriei.

Legea aplicabilă în primul caz este legea care se aplică căsătoriei (a se vedea mai sus), în timp ce legea aplicabilă relațiilor de conviețuire care nu creează o legătură echivalentă căsătoriei este legea statului în care a fost înregistrată pentru prima dată relația de conviețuire.

Nu există dispoziții specifice care reglementează relațiile de conviețuire neînregistrate.

3.5.3 Divorțul și separarea judiciară

În ceea ce privește divorțul și separarea în fapt, normele cuprinse în Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului și separării de corp, cunoscut sub numele de „Roma III”, au devenit general aplicabile. Alegerea legii aplicabile soților trebuie specificată cel târziu la prima înfățișare în fața instanței la care a fost înaintată cererea de divorț sau separare de corp.

3.5.4 Obligațiile de întreținere

Articolul 15 din Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere face trimitere la Protocolul de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere. În mod normal, legea aplicabilă este cea a statului în care creditorul își are reședința obișnuită. Cu toate acestea, există norme speciale pentru relațiile între copii și părinți, pentru persoanele cu vârsta sub 21 ani în relațiile lor cu alte persoane decât părinții lor și pentru relațiile între soți și foști soți și între persoane a căror căsătorie a fost anulată. Protocolul cuprinde, de asemenea, o dispoziție care permite părților să desemneze legea aplicabilă.

În plus, Convenția de la Haga din 24 octombrie 1956 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere față de copii se aplică în relațiile dintre Belgia și un stat care este parte la aceasta fără să fi ratificat Protocolul de la Haga din 23 noiembrie 2007 menționat mai sus.

3.6 Regimul proprietății matrimoniale

Partenerii pot alege legea care să reglementeze regimul lor matrimonial. Opțiunile sunt limitate la legea statului pe teritoriul căruia partenerii își au prima reședință obișnuită după încheierea căsătoriei sau legea națională a unuia dintre soți (articolul 49 din Cod).

În lipsa posibilității de alegere a legii aplicabile, regimul matrimonial este reglementat de legea statului unde partenerii își au prima reședință obișnuită după încheierea căsătoriei. În cazul în care aceștia au avut reședințe obișnuite care nu s-au aflat pe teritoriul aceluiași stat, legea aplicabilă este cea a statului ai cărui cetățeni erau ambii parteneri la momentul încheierii căsătoriei. În alte cazuri, legea aplicabilă este legea statului unde a fost încheiată căsătoria (articolul 51 din Cod).

3.7 Testamente și succesiuni

Acest domeniu este reglementat de Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor.

3.8 Proprietatea reală

Locul unde se află proprietatea se ia în considerare, de asemenea, pentru stabilirea legii aplicabile (articolul 87 din Cod).

3.9 Insolvența

Insolvența este reglementată de Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență. Principiul de bază al regulamentului este acela că există o singură procedură principală universală de insolvență, urmată eventual de proceduri teritoriale secundare.

■ Ultima actualizare: 17/12/2020

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.